

Rolnummer 6320
Arrest nr. 69/2016 van 11 mei 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 28, § 1, van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, zoals dat artikel vervangen werd bij artikel 28 van het decreet van het Waalse Gewest van 27 maart 2003 en vóór de wijziging ervan bij artikel 3 van het decreet van het Waalse Gewest van 30 april 2009, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg Namen, afdeling Namen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, F. Daoût en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 3 december 2015 in zake Xuan Son Do tegen het Waalse Gewest, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 24 december 2015, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Namen, afdeling Namen, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 28, § 1, van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, zoals gewijzigd bij artikel 28 van het Waalse decreet van 27 maart 2003 waarbij beslist wordt de Dienst Kijk- en Luistergeld bedoeld in artikel 3, eerste lid, 9°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten te verzorgen en tot wijziging van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, vóór de wijziging ervan bij artikel 3 van het Waalse decreet van 30 april 2009 houdende diverse wijzigingen van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, het decreet van 27 mei 2004 tot invoering van een belasting op de afgedankte bedrijfsruimten, het decreet van 6 mei 1999 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake de directe gewestelijke belastingen, het Waterwetboek, het Wetboek der successierechten en het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, de Ecobonus en tot voorziening in een machtiging aan de Regering om de Waalse fiscale wetgeving te codificeren, in samenhang gelezen met artikel 32 van het Gerechtelijk Wetboek, en in die zin geïnterpreteerd dat de op het aanslagbiljet vermelde datum van verzending de datum vormt waarop de bezwaartermijn begint te lopen, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, artikel 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 16 december 1966 en artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, in zoverre :

1. daaruit voortvloeit dat de termijn voor het indienen van een fiscaal bezwaar begint te lopen op een ogenblik dat de geadresseerde geen kennis kan hebben van het aanslagbiljet ?

2. de daadwerkelijke termijn voor het indienen van een bezwaar waarover iedere geadresseerde beschikt, varieert naar gelang van, enerzijds, de tijd die de bevoegde overheidsdienst nodig heeft gehad om dat aanslagbiljet aan de postdiensten te bezorgen en, anderzijds, de tijd die de postdiensten nodig hebben gehad om de zending op haar bestemming te brengen, zodat sommige geadresseerden feitelijk zouden beschikken over een kortere termijn dan andere ? ».

Op 20 januari 2016 hebben de rechters-verslaggevers P. Nihoul en E. Derycke, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen het onderzoek van de zaak af te doen met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

Het Waalse Gewest, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Nihoul, advocaat bij de balie te Brussel, heeft een memorie met verantwoording ingediend.

Bij beschikking van 3 maart 2016 heeft het Hof beslist dat rechter-verslaggever P. Nihoul zich moet onthouden en vastgesteld dat hij door rechter F. Daoût wordt vervangen.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Voor de Rechtbank van eerste aanleg te Namen, afdeling Namen, heeft Xuan Son Do drie vorderingen ingesteld tot ontheffing van het kijkgeld dat te zijnen laste is ingekohierd voor verschillende periodes van 1 april 2004 tot 31 maart 2011. Voor het verwijzende rechtscollege is het Waalse Gewest van mening dat de vordering onontvankelijk dient te worden verklaard in zoverre zij de belastingen beoogt met betrekking tot de periodes van 1 april 2004 tot 31 maart 2006, om reden dat het voorafgaande administratieve bezwaar niet tijdig zou zijn ingediend. De eiser verklaart dat hij de aanslagbiljetten met betrekking tot de belastingen voor die periode niet heeft ontvangen en dat hij daarvan pas kennis heeft genomen wanneer hem op 12 januari 2010 via een deurwaarder een ingebrekestelling is toegezonden. Op 21 januari 2010 heeft hij tegen die belastingen een bezwaar ingediend.

De Rechtbank merkt op dat, krachtens artikel 1385*undecies* van het Gerechtelijk Wetboek, de ontvankelijkheid van het voorafgaande administratieve beroep een voorwaarde vormt voor de ontvankelijkheid van het latere gerechtelijke beroep. Zij merkt eveneens op dat, met toepassing van artikel 28, § 1, van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, zoals het van toepassing was op het ogenblik dat het beroep is ingesteld, het bezwaar tegen het kijk- en luistergeld, op straffe van verval, uiterlijk binnen drie maanden na het opsturen van het aanslagbiljet moest worden voorgelegd. Ten aanzien van het aanvangspunt van de termijn voor het indienen van een bezwaar inzake directe belastingen, verwijst de Rechtbank naar het arrest nr. 162/2007 van 19 december 2007 van het Hof. Zij is evenwel van mening dat zij de lering van dat arrest, dat betrekking heeft op artikel 371 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en niet op artikel 28, § 1, van de voormelde wet van 13 juli 1987, niet ambtshalve kan toepassen op het voor haar hangende geding en stelt aan het Hof de hiervoor weergegeven vraag.

III. In rechte

- A -

A.1. In hun conclusies genomen met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, hebben de rechters-verslaggevers erop gewezen dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht, daar de motieven identiek zijn aan die in de arresten nrs. 170/2003, 166/2005, 34/2006, 43/2006, 85/2007, 123/2007 en 162/2007, aan het Hof voor te stellen de rechtspleging af te doen met een arrest, gewezen op voorafgaande rechtspleging, waarbij voor recht wordt gezegd dat artikel 28, § 1, vierde lid, van de wet van 13 juli 1987 « betreffende het kijk- en luistergeld », zoals gewijzigd bij artikel 28 van het decreet van het Waalse Gewest van 27 maart 2003 « waarbij beslist wordt de Dienst Kijk- en Luistergeld bedoeld in artikel 3, eerste lid, 9°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten te verzorgen en tot wijziging van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld », in de versie die van toepassing is op het voor de verwijzende rechter hangende geschil, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre het bepaalt dat de termijn voor het indienen van het bezwaar begint te lopen vanaf het versturen van het aanslagbiljet.

A.2. De Waalse Regering gedraagt zich naar de wijsheid van het Hof wat de toepassing van de voorafgaande rechtspleging en het antwoord op de prejudiciële vraag betreft.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 28, § 1, van de wet van 13 juli 1987 « betreffende het kijk- en luistergeld », vervangen bij artikel 28 van het decreet van het Waalse Gewest van 27 maart 2003 « waarbij beslist wordt de Dienst Kijk- en Luistergeld

bedoeld in artikel 3, eerste lid, 9°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten te verzorgen en tot wijziging van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld », dat bepaalt, in de versie die van toepassing is op het voor de verwijzende rechter hangende geschil :

« De verschuldigde kan bij de ambtenaar die door de Regering aangewezen wordt, schriftelijk bezwaar indienen tegen het kijk- en luistergeld dat te zijnen laste is gevestigd.

De verschuldigde krijgt een ontvangstmelding toegestuurd waarbij de datum van ontvangst van het bezwaar gemeld wordt.

Het bezwaar dient met redenen te worden omkleed.

Het bezwaar dient op straffe van verval uiterlijk binnen de drie maanden na het opsturen van het aanslagbiljet te worden voorgelegd. Voor de verschuldigden die het kijk- en luistergeld betwisten terwijl ze het ofwel spontaan ofwel op grond van een uitnodiging tot betalen hebben gekweten, dient het bezwaar evenwel op straffe van verval uiterlijk binnen de drie maanden ofwel vanaf de datum van de spontane betaling ofwel vanaf de uiterste datum voor de betaling bedoeld in de artikelen 7, 9 en 10 te worden voorgelegd.

De ambtenaar die door de Regering aangewezen is, beslist over het bezwaar als administratieve overheid en met een met redenen omkleede beslissing.

In de beslissing waarbij het bezwaar niet volledig gegrond verklaard wordt, wordt aangegeven dat het kijk- en luistergeld voor de rechtbank kan worden aangevochten, waarbij eveneens de termijn aangegeven wordt waarin dat gerechtelijke beroep dient te geschieden ».

B.2. Het Hof wordt verzocht na te gaan of die bepaling, in die zin geïnterpreteerd dat de datum van verzending die voorkomt op het aanslagbiljet de datum is waarop de bezwaartermijn begint te lopen, verenigbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en met het recht op een eerlijk proces. In die interpretatie van de in het geding zijnde bepaling begint, enerzijds, de termijn voor het indienen van een fiscaal bezwaar te lopen op een ogenblik dat de adressaat van het aanslagbiljet daarvan nog geen kennis heeft kunnen nemen en varieert, anderzijds, de werkelijke termijn voor het indienen van het bezwaar volgens de snelheid of traagheid van de administratieve diensten en postdiensten.

B.3. Bij zijn arrest nr. 162/2007 van 19 december 2007, waaraan de verwijzende rechter refereert, heeft het Hof voor recht gezegd :

« Artikel 371 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het bepaalt dat de beroepstermijn begint te lopen op de datum van verzending die voorkomt op het aanslagbiljet waarop de bezwaartermijn vermeld staat ».

B.4. Bij hetzelfde arrest heeft het Hof geoordeeld :

« [Het is] redelijk verantwoord dat de wetgever, om rechtsonzekerheid te vermijden, de termijnen van rechtspleging laat lopen vanaf een datum die niet afhankelijk is van de handelwijze van de partijen. De keuze van de datum van verzending van het aanslagbiljet als aanvangspunt van de beroepstermijn beperkt evenwel het recht van verdediging van de geadresseerden op onevenredige wijze, doordat die termijnen beginnen te lopen op een ogenblik dat zij nog geen kennis kunnen hebben van de inhoud van het aanslagbiljet ».

« De doelstelling om rechtsonzekerheid te vermijden zou evengoed kunnen worden bereikt indien de termijn zou ingaan op de dag waarop de geadresseerde, naar alle waarschijnlijkheid, kennis ervan heeft kunnen nemen, dit wil zeggen de derde werkdag volgend op die waarop het aanslagbiljet aan de postdiensten werd overhandigd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst (artikel 53*bis* van het Gerechtelijk Wetboek) ».

B.5. Het Hof heeft op vergelijkbare wijze, bij het arrest nr. 170/2003 van 17 december 2003 (met betrekking tot de artikelen 32, 2°, en 46, § 2, in samenhang gelezen met artikel 792, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek), de arresten nrs. 166/2005 van 16 november 2005, 34/2006 van 1 maart 2006 en 43/2006 van 15 maart 2006 (alle drie met betrekking tot artikel 71 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn), het arrest nr. 85/2007 van 7 juni 2007 (met betrekking tot artikel 39 van het Vlaams decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996, zoals gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2000, en vóór de wijziging ervan bij het decreet van 7 mei 2004) en het arrest nr. 123/2007 van 26 september 2007 (met betrekking tot artikel 26, § 4, van het decreet van het Vlaamse Gewest van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, vóór de vervanging ervan bij artikel 6 van het decreet van 23 juni 2006), geoordeeld dat een bepaling op grond waarvan een beroepstermijn begint te lopen op de datum van verzending van de beslissing in kwestie, de rechten van verdediging van de rechtzoekende op onevenredige wijze beperkt.

B.6. Om redenen die identiek zijn aan die welke in de voormelde arresten worden uiteengezet, dient de prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 28, § 1, van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, zoals vervangen bij artikel 28 van het decreet van het Waalse Gewest van 27 maart 2003 « waarbij beslist wordt de Dienst Kijk- en Luistergeld bedoeld in artikel 3, eerste lid, 9°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten te verzorgen en tot wijziging van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld », vóór de wijziging ervan bij artikel 3 van het decreet van het Waalse Gewest van 30 april 2009 « houdende diverse wijzigingen van de wet van 13 juli 1987 betreffende het kijk- en luistergeld, het decreet van 27 mei 2004 tot invoering van een belasting op de afgedankte bedrijfsruimten, het decreet van 6 mei 1999 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake de directe gewestelijke belastingen, het Waterwetboek, het Wetboek der successierechten en het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, de Ecobonus en tot voorziening in een machtiging aan de Regering om de Waalse fiscale wetgeving te codificeren », schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat het bezwaar, op straffe van verval, uiterlijk binnen drie maanden na het versturen van het aanslagbiljet moet worden voorgelegd.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 11 mei 2016.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels